

Notitie

Contactpersoon drs. ing. A.J.A. (Adrie) van Hooff

Datum 15 april 2013

Kenmerk N001-1215554AIH-Iyv-V01-NL

Stikstof en Natura 2000 bestemmingsplan Estec, Noordwijk

1 Inleiding

De gemeente Noordwijk bereidt een wijziging in het bestemmingsplan Estec en Noordwijkse bedrijvenparken voor. De wijziging zorgt mogelijk voor een toename in verkeersbewegingen in het gebied. Hierdoor is mogelijk een toename in stikstofemissies aan de orde. In opdracht van de gemeente Noordwijk heeft Tauw onderzocht of de toename van stikstofemissies gevolgen heeft voor de Natura 2000-gebieden en 'beschermde natuurmonumenten'. Deze gebieden worden beschermd door de Natuurbeschermingswet 1998.

De door het verkeer naar de lucht geëmitteerde stoffen zijn stikstofdioxiden (NO_x) en ammoniak (NH_3). Beide stoffen worden na emissie door de lucht verspreid en slaan vervolgens in de omgeving neer (depositie). Na depositie kunnen de stoffen tot verandering leiden van de vegetatie (stikstof wordt ten slotte al vele jaren in de landbouw als meststof gebruikt). Met behulp van een depositiemodel (OPS) is daarom bepaald wat de omvang van de depositie van stikstofoxiden in de omgeving van het terrein is.

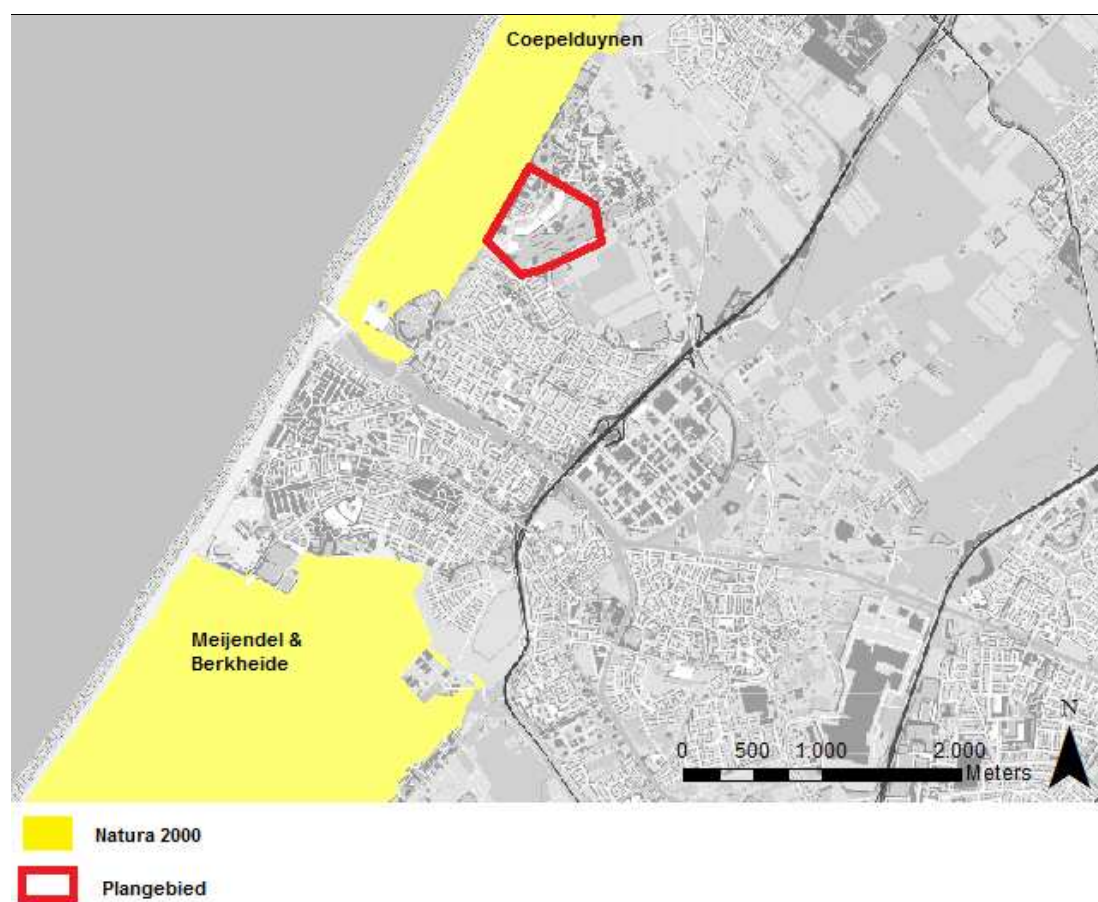
2 Beschermde natuurgebieden

2.1 Natuurgebieden in de invloedssfeer

In de invloedssfeer van het plangebied liggen de volgende Natura 2000-gebieden:

Naam Natura 2000-gebied	x	y	Afstand
Coepelduynen	89,9	472,5	10 meter
Meijendel & Berkheide	87,8	467,9	2 km

De ligging van deze gebieden ten opzichte van het plangebied is weergegeven in figuur 2.1.

Figuur 2.2.1 Ligging van het plangebied (globaal weergegeven) en Natura 2000-gebieden

Delen van deze Natura 2000-gebieden zijn óók aangewezen als beschermd natuurmonument. Het betreft de volgende gebieden, die alle integraal deel uitmaken van de genoemde Natura 2000-gebieden (met tussen haakjes het corresponderende Natura 2000-gebied):

- Beschermd Natuurmonument Harstenhoek (Meijendel & Berkheide)
- Beschermd én Staatsnatuurmonument Berkheide (idem)
- Beschermd én Staatsnatuurmonument Coepelduin (Coepelduynen)

Na definitieve aanwijzing van een gebied als Natura 2000-gebied vervalt formeel de aanwijzing als Beschermd Natuurmonument. Dat neemt niet weg dat in dat geval wel bij effectonderzoek moet worden nagegaan in hoeverre effecten mogelijk zijn op de natuurwaarden waarop destijds de aanwijzing als beschermd natuurmonument werd gebaseerd. Van de genoemde Natura 2000-gebieden is alleen het gebied Coepelduynen definitief aangewezen; het aanwijzingsbesluit van het andere gebied is nog altijd in procedure.

2.2 Natura 2000-gebied Coepelduynen

De definitieve aanwijzing had plaats op 23 december 2009. Het gebied is als Habitatrictlijngebied aangewezen en wordt vermeld op de 'Communautaire Lijst' van 7 december 2004. Het gebied Coepelduynen is als Natura 2000-gebied aangewezen voor een viertal habitattypen:

H2120	Wandelende duinen op de strandwal met <i>Ammophila arenaria</i> ("witte duinen")
H2130	*Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ("grijze duinen")
H2160	Duinen met <i>Hippophaë rhamnoides</i>
H2190	Vochtige duinvalleien

Tot een zekere hoogte zal stikstofdepositie niet leiden tot merkbare veranderingen in de vegetatie. Met significante gevolgen voor de haalbaarheid van instandhoudingsdoelstellingen moet volgens [van Dobben et al., 2012] rekening worden gehouden bij stikstofdepositie boven de zogenoemde 'kritische depositiewaarden' (KDW). Voor de vier habitattypen van het Natura 2000-gebied gelden de volgende waarden:

H2120	1.429 mol per hectare per jaar
H2130	Alleen subtype A; KDW = 1.071 mol per hectare per jaar
H2160	2.000 mol per hectare per jaar
H2190	Alleen subtype B; KDW = 1.429 mol per hectare per jaar

De doelen van het Beschermd Natuurmonument zijn in dezelfde (omdat ze overlappen met de instandhoudingsdoelstellingen) of in mindere mate gevoelig voor stikstofdepositie. De conclusies voor de instandhoudingsdoelstellingen gelden daarom ook voor de doelen van het Beschermd Natuurmonument. Deze doelen worden daarom verder buiten beschouwing gelaten.

In onderstaande figuur staan de meest recente gegevens van de achtergronddepositie in de gridcellen waarbinnen het Natura 2000-gebied ligt (GDN-kaarten, gegevens 2011). Hierbij is nog geen rekening gehouden met een correctie vanwege het zogenaamde 'ammoniakgat'¹, 50 mol per hectare per jaar. Bij de toetsing wordt rekening gehouden dat de achtergronddepositie 50 mol per hectare per jaar hoger is dan uit de GDN-kaarten blijkt. In het gebied Coepelduynen is de depositie in een groot areaal hoger dan de kritische depositiewaarden van de habitattypen: H2120, H2130A en H2190B. Voor het habitatype H2160 wordt de kritische depositiewaarde alleen in het zuidelijke deel overschreden.

Doordat de kritische depositiewaarde (deels) wordt overschreden kunnen significante effecten niet op voorhand worden uitgesloten. Of significante effecten daadwerkelijk optreden wordt in de volgende hoofdstukken nader onderzocht.

¹ In de duinen is een hogere stikstofdepositie gemeten dan uit de RIVM modellen verwacht wordt. Mogelijke redenen hiervoor zijn ammoniakemissies vanuit zee (algen), dit wordt het ammoniakgat genoemd.

Figuur 2.2 Totaal stikstofdepositie 2011 in Natura 2000-gebied Coepelduynen (GDN kaarten, RIVM)

Stikstofdepositie in mol N/ha/jaar per kilometerhok

2.3 Natura 2000-gebied Meijendel & Berkheide

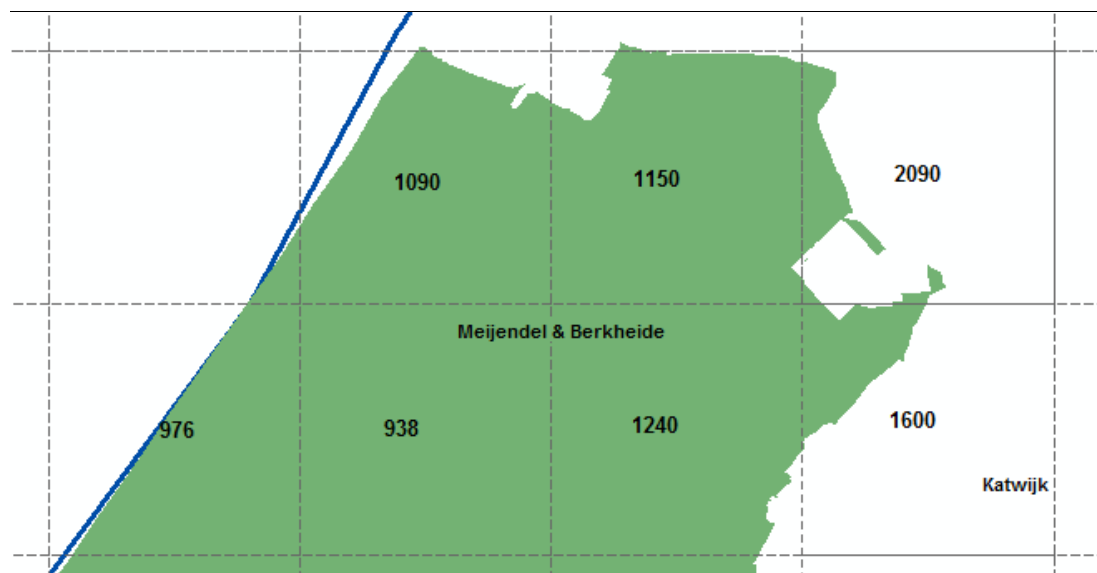
Het gebied Meijendel & Berkheide is als Natura 2000-gebied aangewezen voor een viertal habitattypen:

H2120	Wandelende duinen op de strandwal met <i>Ammophila arenaria</i> ('witte duinen')
H2130	*Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ('grijze duinen')
H2160	Duinen met <i>Hippophaë rhamnoides</i>
H2180	Duinbossen
H2190	Vochtige duinvalleien

De kritische depositiewaarden van de habitattypen zijn [van Dobben et al., 2012]:

H2120	1.429 mol per hectare per jaar
H2130	Subtype A; KDW = 1.071 mol per hectare per jaar Subtype B; KDW = 714 mol per hectare per jaar
H2160	2.000 mol per hectare per jaar
H2180	Subtype A; KDW = 1071 Subtype B; KDW = 2214 Subtype C; KDW = 1786
H2190	Subtype B; KDW = 1.429 mol per hectare per jaar Subtype D; KDW = >2400

In onderstaande figuur staan de meest recente gegevens van de achtergronddepositie in de gridcellen waarbinnen het Natura 2000-gebied ligt (GDN-kaarten, gegevens 2011). Hierbij is nog geen rekening gehouden met een correctie vanwege het zogenaamde 'ammoniakgat', 50 mol per hectare per jaar. Bij de toetsing wordt rekening gehouden dat de achtergronddepositie 50 mol per hectare per jaar hoger is dan uit de GDN-kaarten blijkt. Voor de habitattypen H2130A, H2130B, en H2180A wordt in bijna het gehele gebied de kritische depositiewaarden overschreden. Voor de habitattypen H2180C is dit alleen in de gridcellen grenzend aan de bebouwde kom. In (delen) het gebied is de depositie daarmee hoger dan de kritische depositiewaarden van habitattypen. Een toename van de stikstofdepositie kan daarom significante effecten veroorzaken. Voor de habitattypen H2120, H2160, H2180B, H2190A, H2190B en H2190D wordt nergens in het beïnvloede gebied de kritische depositiewaarde overschreden.

Figuur 2.3 Totaal stikstofdepositie 2011 in Natura 2000-gebied Meijndel en Berkheide (GDN kaarten, RIVM)
Stikstofdepositie in mol N/ha/jaar per kilometerhok

3 Depositieberekeningen

Er zijn geen relevante stationaire bronnen binnen de inrichting voor stikstofemissie. Deze effectschatting richt zich derhalve op wegverkeer.

3.1 Referentiesituatie en plansituatie

De toetsing van een bestemmingsplan moet voldoen aan het gestelde in artikel 19j van de Natuurbeschermingswet 1998. Om te bepalen of een toename in stikstofdepositie optreedt, moet de stikstofdepositie in de beoogde situatie vergeleken worden met de referentiesituatie. De referentiesituatie volgens de Natuurbeschermingswet artikel 19j is het huidige, feitelijke gebruik.

Referentiesituatie

Voor de referentiesituatie wordt uitgegaan van het jaar 2012. De meest recente beschikbare gegevens over het huidige wegverkeer in het plangebied zijn uit 2012 en aangeleverd door gemeente Noordwijk (rapport Aveco de Bondt, kenmerk R-AVM/109 van 20-11-2012). De emissies van het huidige verkeer is bepaald op basis van de emissiefactoren (NO_x) voor verkeer van het RIVM (gepubliceerd in maart 2012). Voor NH₃ betreft het de beschikbare kentallen voor ammoniakemissie door wegverkeer zoals deze door het PBL zijn bekendgemaakt.

Plansituatie

In de plansituatie wordt uitgegaan van een toename in verkeersbewegingen zoals aangeleverd door de gemeente Noordwijk (rapport Aveco de Bondt, kenmerk R-AVM/109 van 20-11-2012). De emissie van het verkeer in de plansituatie is bepaald op basis van de emissiefactoren voor verkeer van het RIVM (gepubliceerd in maart 2012). Voor NH₃ betreft het de beschikbare kentallen voor ammoniakemissie door wegverkeer zoals deze door het PBL zijn bekendgemaakt.

Tabel 3.1 Emissiekentallen 2012

	NOx LMV (g/km)	NOx MMV (g/km)	NOx ZMV (g/km)	NH ₃ LMV (g/km)	NH ₃ MMV (g/km)	NH ₃ ZMV (g/km)
Normaal stadsverkeer	0,31	8,6	12,8	0,033	0,003	0,003
Stadsverkeer met minder congestie	0,34	6,0	8,8	0,033	0,003	0,003
Snelweg	0,19	3,6	4,6	0,033	0,003	0,003

De toename in verkeersbewegingen per etmaal staan weergegeven in tabel 3.2.

Tabel 3.2 Toename in voertuigbewegingen per etmaal

Wegvaknr + Straatnaam	Wegtype	Afstand [m]	Toename Totaal	Toename LMV	Toename MMV	Toename ZMV
1. Keplerlaan	Normaal stadsverkeer	412	1.911	1.701	172	38
2. Biltlaan	Normaal stadsverkeer	770	573	510	52	11
3. Zwarteweg	Stadsverkeer, minder congestie	431	401	357	36	8
4. Zwarteweg	Stadsverkeer, minder congestie	656	401	357	36	8
15 Zwarteweg	Stadsverkeer, minder congestie	371	1.338	1.191	120	27
5. Huygensstraat	Normaal stadsverkeer	415	937	834	84	19
6. Kapteynstraat	Normaal stadsverkeer	237	937	834	84	19
9. 's Gravendijkckseweg	Normaal stadsverkeer	443	937	834	84	19
10. Herenweg	Stadsverkeer, minder congestie	1.085	187	166	17	4
11. Rijsburgerweg	Normaal stadsverkeer	163	750	668	68	15
11. Rijsburgerweg (vanaf snelweg)	Normaal stadsverkeer	275	187	166	17	4
12. N206	Snelweg (80 km/h)	2.588	281	250	25	6
13. N206	Snelweg (80 km/h)	1.794	281	250	25	6

De wegen waarop de toename in verkeersbewegingen plaatsvindt staan in de volgende figuur weergegeven.

Figuur 3.1 Wegen met een toename in verkeersbewegingen

3.2 Modelberekening

Tauw heeft een berekening uitgevoerd om de plansituatie met de referentiesituatie te vergelijken. De berekeningen zijn uitgevoerd met OPS pro 4.3. Uit deze berekening blijkt of de bestemmingsplanwijziging een toename in stikstofdepositie veroorzaakt. Dit wordt in de volgende paragrafen per Natura 2000-gebied toegelicht.

Emissie

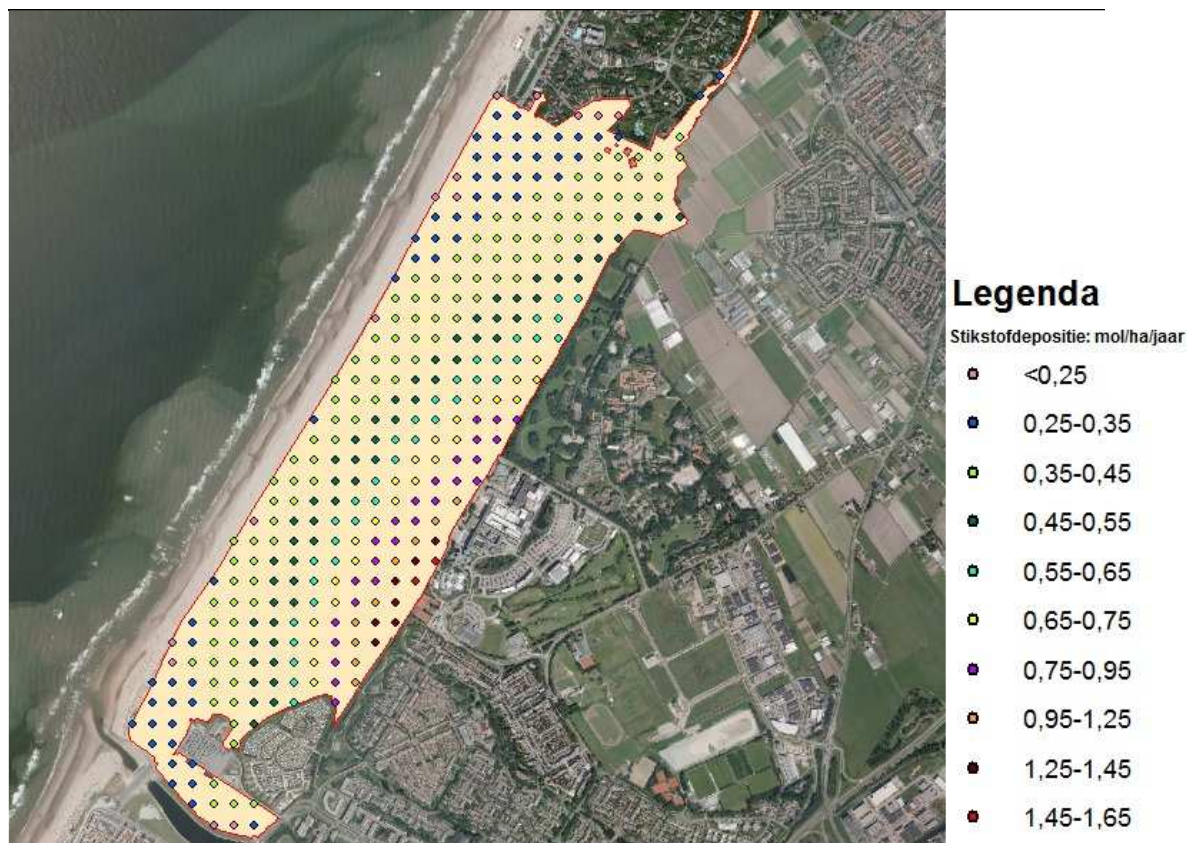
De extra emissie van wegverkeer ten gevolge van het plangebied in kg per jaar wordt weergegeven in tabel 3.3.

Tabel 3.3 Emissie NOx en NH3

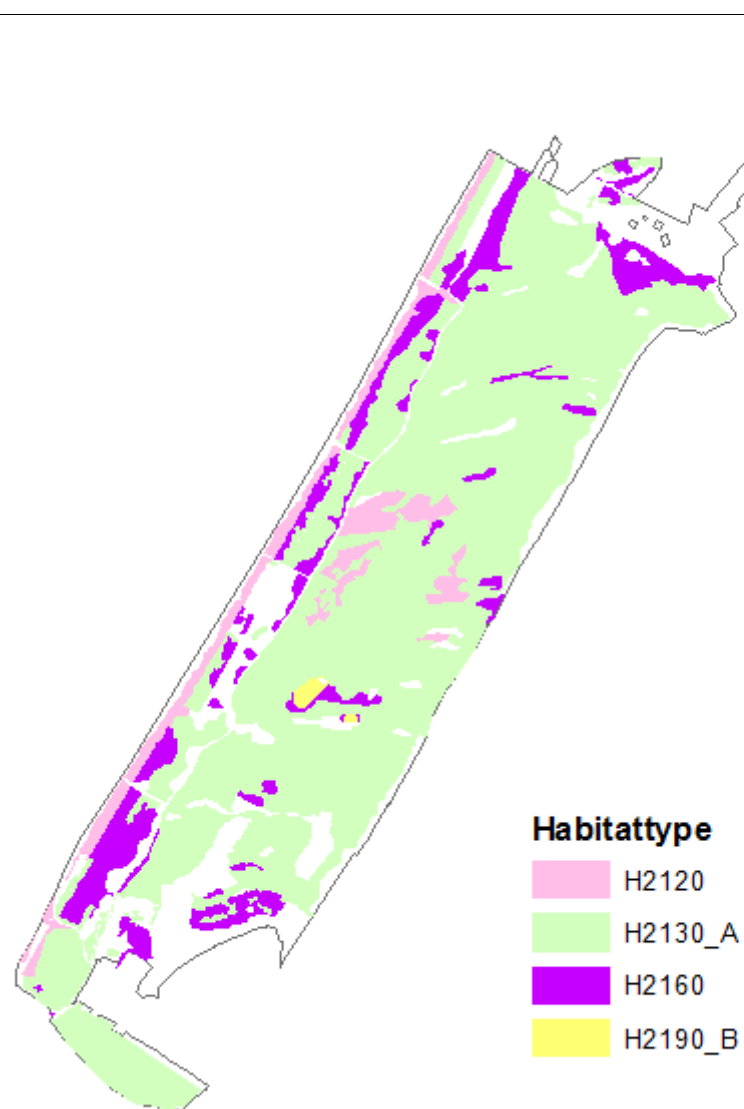
	Afstand weg tot Natura 2000- gebied [m]	Emissie NOx (kg/jaar)	Emissie NH ₃ (kg/jaar)
1. Keplerlaan	412	375,52	8,46
2. Biltlaan	770	210,36	4,74
3. Zwarteweg	431	64,21	1,85
4. Zwarteweg	656	97,85	2,83
15 Zwarteweg	371	184,50	5,33
5. Huygensstraat	415	185,32	4,18
6. Kapteynstraat	237	105,87	2,39
9. 's Gravendijkckseweg	443	197,73	4,46
10. Herenweg	1.085	75,44	2,18
11. Rijsburgerweg	163	58,13	1,31
11. Rijsburgerweg (vanaf snelweg)	275	24,49	0,55
12. N206	2.588	155,32	7,81
13. N206	1.794	215,29	5,42

3.3 Coepelduynen

In figuur 3.2 staan de resultaten voor het Natura 2000-gebied op kaart weergegeven. Op kaart staat de netto toename in stikstofdepositie in de plansituatie t.o.v de referentiesituatie. In de plansituatie is in het gehele Natura 2000-gebied een toename in stikstofdepositie. De toename ligt tussen de 0,2 tot 1,65 mol N per ha/jaar. In het overgrote deel is de toename lager dan 0,65 mol N/ha/jaar.

Figuur 3.2 Natura 2000-gebied Coepelduynen: netto toename in stikstofdepositie door bestemmingsplanwijziging

Figuur 3.1 Habitattypen Natura 2000-gebied Coepelduinen (bron: provincie Zuid-Holland)

Tabel Toename per habitatype Coepelduinen

Habitatype	Toename in mol N/ha/jaar
H2120 Witte duinen	<0,25 – 1,25
H2130 Grijs duinen	<0,25 – 1,65
H2160 Duindoornstruwelen	<0,25 – 1,25
H2190 Vochtige duinvalleien	<0,25 – 1

Witte duinen

Instandhoudingsdoelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit

Witte duinen komen in het Natura 2000-gebied Coepelduynen voor aan de zeereep, maar ook verder landinwaarts ligt een complex van Witte duinen. Aan de zeereep zijn de Witte duinen vastgelegd ten behoeve van de zeewering. Meer landinwaarts treedt verstuing op, mede door toedoen van betreding. Kwaliteit van Witte duinen wordt vooral bepaald door overstuiving en verstuing. Hierdoor blijft Helm vitaal. Kale onbegroeide lokaties zijn daarom een belangrijk onderdeel van het habitatype². Voor behoud van het areaal Witte duinen en de kwaliteitsverbetering (conform de instandhoudingsdoelstellingen) is zijn daarom deze processen essentieel. Door de vastlegging ten bate van de zeewerende functie, is dit ten noorden van Katwijk niet het geval in tegenstelling tot het overige landinwaartse gebied. Door de beperkte toename in stikstofdepositie als gevolg van de bestemmingsplanwijziging zal de vastlegging van Witte duinen niet merkbaar toenemen, ten opzichte van de situatie zonder additionele stikstofdepositie. Het effect is zeer klein (minder dan 0,01% van de KDW). De kwaliteit van Witte duinen aldaar wordt bepaald door de kunstmatige vastlegging en niet door een te hoge stikstofdepositie. Het zeer geringe effect brengt daar geen verandering in. Kwaliteitsverbetering- en behoud zal tot stand moeten worden gebracht door de kenmerkende dynamiek terug te brengen. Het zeer geringe effect belemmert dit type maatregelen niet. Bij afdoende dynamiek zal de zeer geringe toename in stikstofdepositie als gevolg van de bestemmingsplanwijziging niet leiden tot negatieve effecten op de kwaliteit van de Witte duinen.

Omdat de kwaliteitsverbetering –en behoud niet door een te hoge stikstofdepositie wordt bepaald maar door de kunstmatige vastlegging van het duin, wordt een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen uitgesloten.

² Profieldocument [Ministerie van LNV, 2008]

Grijze duinen

Instandhoudingsdoelstelling: behoud oppervlakte en kwaliteit

Het overgrote deel van het Natura 2000-gebied Coepelduynen bestaat uit Grijs duin kalkrijk. Door het historisch gebruik van het gebied is goed ontwikkeld Grijs duin kalkrijk ontstaan. (zeedorpenlandschap). Het gebied is opengesteld voor recreatie buiten de broedtijd. Omdat een uitgebreide padenstructuur ontbreekt, wordt vrijwel het gehele gebied doorkruist. Hierdoor wordt lokale verstuiwing versterkt. De konijnenstand is goed te noemen³. Mede hierdoor is de dynamiek in gebied hoog. De kwaliteit van het Grijs duin kalkrijk is momenteel dan ook overwegend zeer goed. Ondanks de overmaat aan stikstof, is het Grijs duin goed ontwikkeld. Blijkbaar spelen andere factoren dan stikstofdepositie, een grotere rol. Waarschijnlijk door de lokale dynamiek, deze wordt in de hand gewerkt door betreding en de reliëfrijkdom. Ook de konijnenstand heeft een positief effect op de instandhouding van het habitatype. Ook is sprake van verstuiwing vanuit de buitenduinen vanuit. In het uiterste zuiden van het gebied (Wantveld) vindt geen betreding plaats. Daar waar betreding en verstuiwing plaatsvindt, en daardoor en blijvende toevoer van vers kalkrijk zand in combinatie met begrazing en omwoeling door konijnen, zullen geen ecologisch relevante effecten optreden door de relatief kleine toename in stikstofdepositie. De dynamiek doet het zeer beperkte effect te niet. Hiervan is sprake in het vrijwel het gehele gebied. Een significant negatief effect wordt daarom uitgesloten.

Duindoornstruweel

Instandhoudingsdoelstelling: behoud oppervlakte en kwaliteit

Duindoornstruweel wordt in Coepelduynen bij de zeereep aangetroffen, in het noorden en zuiden van het gebied en in kleinere oppervlaktes verspreid over het gebied. Lokale verstuiwing draagt bij aan de kwaliteit van Duindoornstruweel. Door de lokale dynamiek in het gebied en doordat slechts in het zuiden van het gebied de kritische depositiewaarde wordt overschreden en daar de toename van stikstof vanuit Estec het kleinst is, wordt een significant negatief effect uitgesloten.

Vochtige duinvalleien (kalkrijk)

Instandhoudingsdoelstelling: behoud oppervlakte en kwaliteit

In Coepelduynen bevinden zich twee kleine Vochtige duinvalleien (kalkrijk): Guytendel en Spijkerdel. Beide valleien zijn na aanvankelijk gebruik als aardappelveldjes tot 1965, in de jaren negentig van de vorige eeuw en in 2002 hersteld, door uitgraving tot op het grondwaterniveau. Door de aanrijking met (kalkrijk) grondwater is de gevoeligheid voor stikstofdepositie laag.

³ Concept beheerplan, 2012. Ontvangen 01-2012 Provincie Zuid-Holland

geworden (zie ook [Kooijman et al., 2009]). Gelet hierop en op de kleine toename in stikstofdepositie zijn significant negatieve effecten uitgesloten.

Natura 2000 beheerplan en PAS

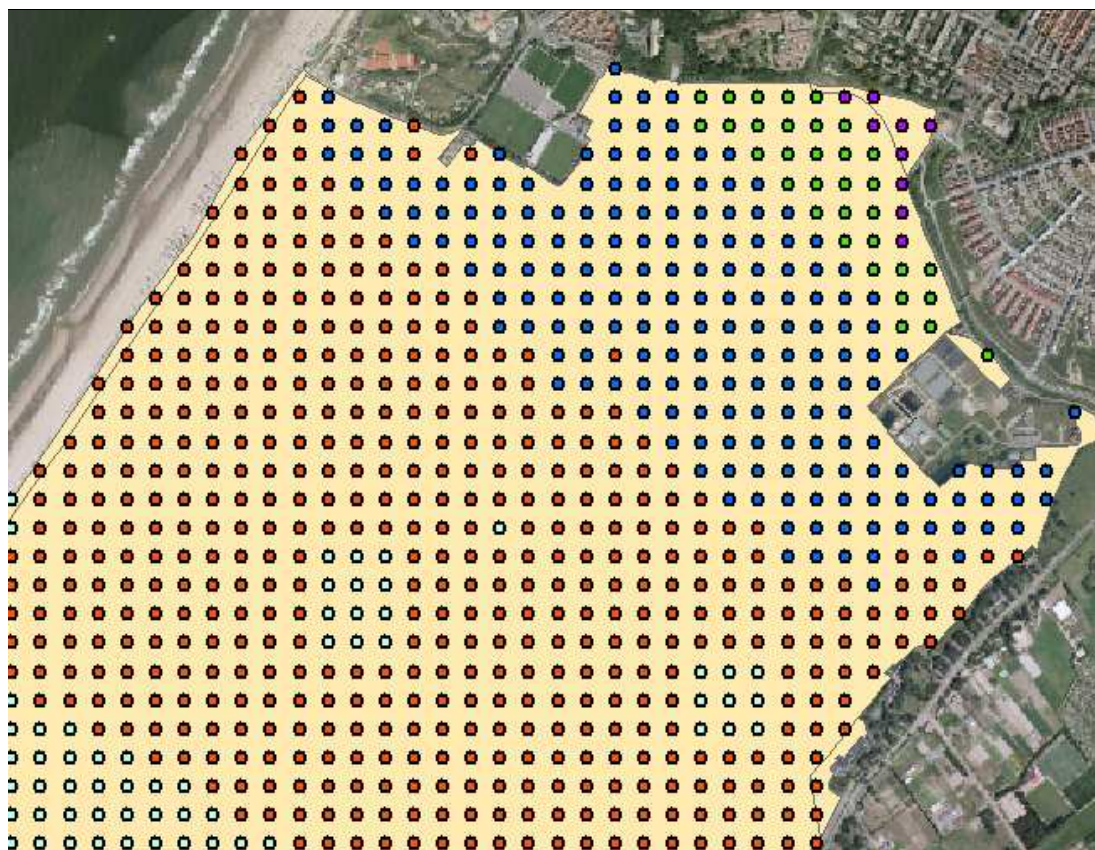
In het beheerplan die momenteel wordt opgesteld worden naast maatregelen voor het behalen van de doelstellingen ook herstelmaatregelen opgenomen en gewaarborgd in kader van de PAS. Momenteel (mei 2013) zijn het beheerplan en maatregelen voor het Natura 2000-gebied Coepelduynen nog niet definitief. Waar, op welke manier en met welk tijdspad de doelstellingen worden behaald is nog niet met volledige zekerheid te stellen.

Vooruitlopend op de definitieve beheerplannen en op basis van specifieke gebiedsanalyses in het kader van de PAS, zijn maatregelen bepaald om het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen mogelijk te maken. Deze maatregelen richten zich voor de eerste periode van de beheerplannen op het tegengaan van verslechtering en op behoud van oppervlakte en kwaliteit van de habitattypen in het licht van een stikstofdepositie die zich veelal boven de KDW bevindt. Voor het Natura 2000-gebied Coepelduynen is geen intensivering van het beheer noodzakelijk geacht om de doelstellingen te behalen. Uitzondering hierop vormt de uiterst zuidelijke grens van het gebied (Wantveld). Hier zal intensivering van beheer plaatsvinden⁴.

3.4 Meijendel en Berkheide

In figuur 3.3 staan de resultaten voor het Natura 2000-gebied op kaart weergegeven. Op kaart staat de netto toename in stikstofdepositie in de plansituatie ten opzichte van de referentiesituatie. In het grootste deel van het Natura 2000-gebied is de toename in stikstofdepositie lager dan 0,05 mol N/ha/jaar. In dit deel zijn effecten door stikstofdepositie verwaarloosbaar. Alleen in het noorden van het Natura 2000-gebied is een hogere toename in stikstofdepositie variërend van 0,05 tot 0,2 mol N/ha/jaar.

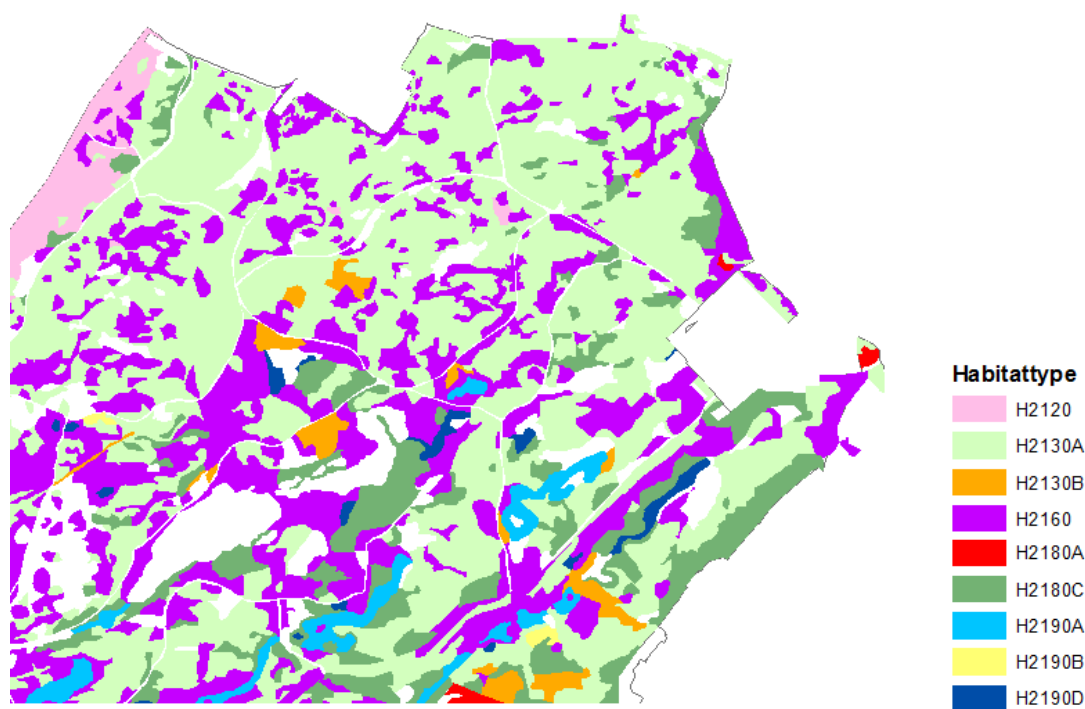
⁴ De vorm en effectiviteit van deze maatregelen is momenteel (mei 2013) niet in detail bekend en vastgelegd in een convenant. Uit overleg met Bevoegd Gezag (provincie Zuid-Holland) blijkt dat de effectiviteit wordt afgestemd op een hoge stikstofdepositie en dat de maatregelen juridisch en financieel worden geborgd.

Legenda

- ◻ <0,05
- ◼ 0,05-0,10
- ◼ 0,10-0,15
- ◼ 0,15-0,18
- ◼ 0,18-0,20

Figuur 3.3 Natura 2000-gebied Meijendel en Berkheide : netto toename in stikstofdepositie door bestemmingsplanwijziging

Figuur 3.2 Habitattypen Natura 2000-gebied (bron: provincie Zuid-Holland)

Tabel Toename per habitatype Meijndel & Berkheide

Habitatype	Toename in mol N/ha/jaar
H2120 Witte duinen	<0,05 – 0,15
H2130 Grijs duinen subtype A	<0,05 – 0,20
H2130 Grijs duinen subtype B	<0,05 – 0,15
H2160 Duindoornstruwelen	<0,05 – 0,20
H2180 Duinbossen subtype A	<0,05 – 0,20
H2180 Duinbossen subtype C	<0,05 – 0,20
H2190 Vochtige duinvalleien subtype A	<0,05 – 0,15
H2190 Vochtige duinvalleien subtype B	<0,05 – 0,10
H2190 Vochtige duinvalleien subtype D	<0,05 – 0,15

Voor de habitattypen H2120, H2160, H2190A, H2190B en H2190D wordt nergens in het beïnvloede gebied de kritische depositiewaarde overschreden. Het habitatype H2180B komt niet in het beïnvloede gebied voor. Ook de toename veroorzaakt door de beoogde ontwikkeling zorgt niet voor een overschrijding van de kritische depositiewaarden van deze habitattypen. Significante effecten op deze habitattypen zijn daarom uitgesloten. Een nadere toetsing beperkt zich tot de habitattypen: H2130A, H2130B, H2180A en H2180C.

H2130A Grijs duinen kalkrijk

- Instandhoudingsdoelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
- Toename door beoogde ontwikkeling maximaal 0,20 mol N/ha/jr

Instandhouding van Grijs duin kalkrijk is mede afhankelijk van natuurlijke begrazing (konijnen) en overstuiving met vers (kalkrijk) duinzand. In Meijendel & Berkheide zijn vooral in het noorden van Berkheide goed ontwikkelde Grijs duinen kalkrijk (zeedorpenlandschap) te vinden. Recreatie in Berkheide levert een positieve bijdrage aan de instandhouding van dit habitatype. Door betreding vormen zich zeer lokaal kleine verstuingen. Ook in het uiterste oosten van Berkheide vindt relatief veel recreatie plaats. Begrazing en omwoeling door konijnen was teruggelopen als gevolg van een terugval in populatiegrootte in het verleden. Grote grazers zijn ingezet om de terug gelopen begrazing door konijnen op te vangen⁵. Daarnaast vertoont de konijnenstand de laatste jaren een voorzichtig herstellende trend⁶.

Effecten op huidig areaal habitatype

De kwaliteit van het habitatype is ondanks de huidige stikstofdepositie overwegend goed. De goede kwaliteit is mede een gevolg van de dynamiek in het gebied als gevolg van de intensieve recreatie, omwoeling en begrazing door konijnen en het historisch landgebruik⁷.

Gelet hierop en de geringe toename in stikstofdepositie (maximaal 0,2 mol N/ha/jaar in het noordelijk deel) worden significante effecten op het bestaande areaal aan habitatype niet verwacht.

⁵ [Dunea, 2010]

⁶ [Provincie Zuid-Holland, 2012]

⁷ [Provincie Zuid-Holland, 2012]

Effecten op potentiële uitbreidingslocaties

De locaties voor uitbreiding van de oppervlakte en kwaliteitsverbetering zijn niet met zekerheid bekend bij het ontbreken van een definitief beheerplan.

Het ligt voor de hand dat maatregelen voor uitbreiding van de oppervlakte worden getroffen op de meest kansrijke locaties.

Deze locaties zullen aan een aantal voorwaarden voldoen:

1. De te verwachte (toekomstige) stikstofdepositie komt niet boven of nabij de KDW uit⁸
2. Aangrenzend aan de locaties waar uitbreidingen plaatsvinden bevindt zich al Grijs duin kalkrijk
3. De bodem is kalkrijk
4. De huidige vegetatie bestaat niet uit goed ontwikkeld Grijs duin kalkrijk, maar uit bijvoorbeeld Duindoornstruweel (enige achteruitgang van Duindoornstruweel t.b.v. is toegestaan volgens het ontwerp-aanwijzingsbesluit)

Gelet hierop en de geringe toename in stikstofdepositie (maximaal 0,2 mol N/ha/jaar in het noordelijk deel) worden significante effecten op potentiële (uitbreidings)locaties niet verwacht.

H2130B Grijs duin kalkarm

- Instandhoudingsdoelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
 - Stikstofdepositie door beoogde ontwikkeling maximaal 0,15 mol N/ha/jr
- Kansrijke locaties voor uitbreiding van de oppervlakte en kwaliteitsverbetering komen niet voor in het gebied met een toename van stikstofdepositie als gevolg van de beoogde ontwikkeling. Momenteel worden de Natura 2000 beheerplannen en maatregelen voor het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide opgesteld. Waar, op welke manier en met welk tijdsplan de doelstellingen worden behaald is nog niet met volledige zekerheid te stellen. Vooruitlopend op de definitieve beheerplannen en op basis van specifieke gebiedsanalyses in het kader van de PAS⁹, zijn maatregelen bepaald om het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen mogelijk te maken. Deze maatregelen richten zich voor de eerste periode van de beheerplannen op het tegengaan van verslechtering en op behoud van oppervlakte en kwaliteit van de habitattypen in het licht van een stikstofdepositie die zich veelal boven de KDW bevindt. De maatregelen zijn financieel en juridisch geborgd in een convenant tussen de provincie en de betreffende terreinbeherende organisaties. De intensivering van het beheer richt zich op Grijs duin kalkarm en kalkrijk. De maatregelen begrazing en dynamisch

⁸ Door lokale omstandigheden -zoals veel verstuiwing- kan het habitatype ook ontwikkeld worden op locaties met een ADW boven de KDW. Een beperkte toename in stikstofdepositie zal daar geen effect op hebben; immers door de lokale omstandigheden wordt het effect van stikstofdepositie te niet gedaan. Deze locaties zijn vaak zeer lokaal, en zijn daarom verder buiten beschouwing gelaten.

⁹ [Provincie Zuid-Holland, 2012]

zeereepbeheer zijn zeer effectief¹⁰. Begrazing wordt in Berkheide¹¹ op grote schaal ingezet. De intensivering van het beheer zoals vastgelegd in het convenant vindt niet plaats in het noorden of de uiterste oostrand van Berkheide. De kwaliteit van het Grijs duin aldaar (zowel kalkrijk als kalkarm) is overwegend goed. Dit hangt samen met een grote mate van betreding waardoor lokaal verstuing plaatsvindt en het historische landgebruik. Ondanks een historisch hoge en toekomstige hoge stikstofdepositie worden effecten op de kwaliteit van de vegetatie daar niet verwacht en is intensivering van het beheer niet noodzakelijk om een achteruitgang in kwaliteit te voorkomen, ondanks een stikstofdepositie die deels boven de KDW ligt¹².

Uit het afgesloten convenant blijkt dat in het zuidelijke deel van het gebied met een toename van stikstofdepositie, additionele begrazing wordt ingezet. In het gebied waar een toename in stikstof optreedt door de beoogde ontwikkeling, is intensivering van het beheer niet noodzakelijk om de behoudsdoelstellingen te behalen, zo blijkt uit het afgesloten convenant en bijbehorende concept specifieke gebiedsanalyse. Het habitattype wordt daar relatief ongevoelig geacht voor de effecten van stikstofdepositie, samenhangend met de dynamiek (recreatie en licht herstellende konijnenstand) en historisch landgebruik.

De beoogde ontwikkeling zorgt daarom met zekerheid niet voor significante effecten.

H2180A Duinbossen droog en H2180C Duinbossen binnenduinrand

- Instandhoudingsdoelstelling H2180A: behoud oppervlakte en kwaliteit
- Instandhoudingsdoelstelling H2180C: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit
- Stikstofdepositie beoogde ontwikkeling maximaal 0,2 mol N/ha/jr

In de huidige situatie wordt op slechts twee locaties met H2180A en H2180C de kritische depositiewaarde overschreden. Het betreft locaties aan de noordoost rand van het gebied, tegen de bebouwde kom van Katwijk en aan de oostrand van het gebied. Door een toename van stikstofdepositie als gevolg van de beoogde ontwikkeling zal het bos niet verdwijnen, maar zullen verstoringssoorten (soorten indicatief voor met name verzuring) meer voorkomen. Omdat het een zeer beperkte oppervlakte betreft (percentueel gezien 0,1%); de kwaliteitsverbetering elders efficiënter is; dit niet wordt belemmerd door de beperkte stikstofdepositie; het areaal niet wordt aangetast, wordt effect niet als een negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen beoordeeld.

¹⁰ Concept specifieke gebiedsanalyse

¹¹ Ook in het deelgebied Meijndel wordt op grote schaal begrazing ingezet en gericht maaibeheer gehanteerd

¹² Zie ook specifiek concept specifieke gebiedsanalyse Mijndel & Berkheide [Provincie Zuid-Holland, 2012]

4 Bespreking van mogelijke effecten

Uit het voorgaande blijkt dat in de Natura 2000-gebieden 'Coepelduynen' en 'Meijendel & Berkheide' voor verschillende habitattypen de kritische depositiewaarden worden overschreden. Bij elke toename in stikstofdepositie kunnen effecten op de habitattypen daarom niet op voorhand worden uitgesloten.

Uit de berekeningen blijkt dat de wijziging in het bestemmingsplan een relatieve kleine toename in stikstofdepositie kan veroorzaken. De geringe toename leidt niet tot een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen. Dit wordt onderstaand toegelicht.

Momenteel worden, onder regie van de provincie Zuid-Holland de Natura 2000 beheerplannen opgesteld. Hierin wordt de uitvoering van (aanvullende) maatregelen vastgelegd die nodig zijn om, ondanks de overmaat aan stikstof, de instandhoudingsdoelstellingen te kunnen halen.

Voorbeelden van zulke maatregelen zijn intensievere beweiding, extra maaibeheer en soms ook het stimuleren van verstuing, waardoor kalkrijk zand meer verspreid wordt in het duingebied. De maatregelen zullen er ongetwijfeld aan bijdragen dat de kwaliteit van de vegetatie in de duingebieden - voor zover nog nodig - zal verbeteren. De verwachting is dat de beheerplannen nog in 2013 gereed kan zijn.

De berekende geringe toename van de depositie leidt in combinatie met de voorgenomen maatregelen in de duingebieden, tot de conclusie dat er als gevolg van de bestemmingsplanwijziging geen significante effecten optreden.

5 Literatuur

[van Dobben, H.F., R. Bobbink, D. Bal en A. van Hinsberg, 2012]

Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura. Alterra-rapport 2397, Wageningen